ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ

ភាគ ២

១. អង្កេតតាមដានជំងឺសត្វនៅតាមមូលដ្ឋាន
២. ការចិញ្ចឹមមាន់
៣. ការពិនិត្យ និងការព្យាបាលជំងឺគោក្របី
៤. ការណែនាំអំពីការប្រើប្រាស់វ៉ាក់សាំង សំរាប់ភ្នាក់ងារសុខភាពសត្វភូមិ

កុម្ភៈ ២០១០

ឧបត្ថម្ភដោយៈ

គម្រោងចិញ្ចឹមសត្វកម្ពុជា សហគមន៍អឺរ៉ុប

សហគមន៍អឺរ៉ុប

អង្គការស្បៀង និងកសិកម្ម នៃអង្គការសហប្រជាជាតិ

អារម្ភកថា

ស្ថិតក្នុងស្ថានភាពដែលប្រទេសយើងទទួលបានស្ថិរភាព សន្តិភាពនិងអភិវឌ្ឍន៍ក្រោមការដឹកនាំរបស់សម្តេចតេជោ **ហ៊ុន សែន** នាយករដ្ឋមន្ត្រី បានបន្តយកចិត្តទុកដាក់ខ្ពស់ក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍ប្រទេសជាតិលើគ្រប់វិស័យ ដែលក្នុងនោះវិស័យកសិកម្មដើរតួយ៉ាងសំខាន់ និងជាអទិភាពនៅក្នុងយុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណជំហានទី២ របស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ដើម្បីជំរុញលើកកំពស់កំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្ររបស់ប្រជាពលរដ្ឋ។ ឆ្លើយតបទៅនឹងគោលដៅនេះក្រសួងកសិកម្មរុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ បានដាក់ចេញនូវគោលនយោបាយ និងកម្មវិធីច្បាស់លាស់ក្នុងការ ធានាស្បៀងអាហារគ្រប់គ្រាន់ និងមានសុវត្ថិភាពដល់ប្រជាពលរដ្ឋគ្រប់រូប ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ បង្កើនប្រាក់ចំណូលគ្រួសារ និងការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិប្រកបដោយនិរន្តរភាព។ នៅឆ្នាំ ២០០៨ វិស័យកសិកម្មបានចូលរួមចំណែក ៣៤ភាគរយ នៃផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប។ តាមរបាយការណ៍របស់ធនាគារពិភពលោក បានឱ្យដឹងថាប្រសិនបើវិស័យកសិកម្មកើនឡើង ៤ភាគ-រយក្នុងមួយឆ្នាំ នោះអត្រាភាពក្រីក្រនឹងអាចធ្លាក់ចុះ ៣៤ ភាគរយ មកនៅត្រឹមតែ ២១ ភាគរយនៅឆ្នាំ ២០១៥។ អត្រាភាពក្រីក្របានធ្លាក់ចុះពី ៤៧ ភាគរយ នៅឆ្នាំ ១៩៩៣ មកនៅត្រឹមតែ ៣៥ ភាគរយ នៅឆ្នាំ២០០៤ និងថ្មីៗនេះ អត្រានេះបានបន្តធ្លាក់ចុះមកនៅត្រឹមតែ ៣០ ភាគរយ ប៉ុណ្ណោះនៅឆ្នាំ ២០០៧ នេះ។ លើសពីនេះ នៅពេលដែលមានវិបត្តិហិរញ្ញវត្ថុពិភពលោកចាប់តាំងពីឆ្នាំ ២០០៨ មក វិស័យសំខាន់ៗរបស់សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា បានធ្លាក់ចុះដូចជា វិស័យសំណង់ ឧស្សាហកម្មកាត់ដេរ និងទេសចរណ៍ ធ្វើឱ្យវិស័យកសិកម្មបាន និងកំពុងដើរតួនាទី យ៉ាងសំខាន់ចំពោះសេដ្ឋកិច្ចជាតិទាំងមូលដែលក្នុងនោះផ្នែកចិញ្ចឹមសត្វ បានរួមចំណែក ១៥.៨ភាគរយ នៃផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប ដោយផ្តល់ជាកំលាំងអូសទាញសន្តិសុខស្បៀង និងប្រាក់-ចំណូលប្រចាំគ្រួសារ ជាពិសេសដល់ប្រជាកសិករនៅជនបទ។

បច្ចុប្បន្នមានប្រជាជនយើងប្រមាណ៨០ភាគរយ ប្រកបរបរកសិកម្ម ហើយដីស្រែប្រមាណជាង ៧០ ភាគរយ នៅតែត្រូវបានភ្ជួររាស់ដោយគោ ក្របី។ ជាទូទៅ ប្រជាជនយើងចិញ្ចឹមគោ ក្របី ជ្រូក មាន់ ទា ជាលក្ខណៈគ្រួសារ ដើម្បីផ្គត់ផ្គង់តម្រូវការក្នុងគ្រួសារ និងបង្កើតប្រាក់ចំណូល។ គោក្របីជាទ្រព្យសម្បត្តិ និងជាមរតកសម្រាប់ចែកកូនចៅ ប្រើប្រាស់ជាកំលាំងអូសទាញ ភ្ជួររាស់ និងសម្រាប់លក់ដោះដូរនៅពេលត្រូវការថវិកាចាំបាច់។ ផលិតកម្មលក្ខណៈគ្រួសារបែបនេះ ជាផលិតកម្មផ្គត់ផ្គង់ខ្លួនឯង ដែលខ្វះការថែទាំ ផ្តល់ចំណីហើយជាទូទៅសត្វមានអត្រាស្លាប់ និងឈឺនៅមានកំរិតខ្ពស់ រួមជាមួយកត្តាផ្សេងទៀតដូចជា គ្មានការជ្រើស

រើសពូជ ការបង្កាត់ពូជត្រឹមត្រូវ និងជាពិសេសពុំបានគិតគូរអំពីប្រសិទ្ធភាពសេដ្ឋកិច្ច។ កត្តាទាំងនេះធ្វើឱ្យប៉ះពាល់លើជីវភាពជនបទយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ និងសេដ្ឋកិច្ចជាតិ និយាយជារួមផលិតភាព និងប្រាក់ចំណូលទទួលបានពីការចិញ្ចឹមសត្វនៅទាបដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹងកង្វះដើមទុន បច្ចេកទេស និង ប្រព័ន្ធទីផ្សារ ពុំមានប្រសិទ្ធភាព។

ឆ្លើយតបទៅនឹងស្ថានភាពខាងលើនៅឆ្នាំ ២000 ក្រសួងកសិកម្មរុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ សហការជាមួយសហគមន៍អឺរ៉ុបបានធ្វើការសិក្សាលើចំណុចខ្លាំង និងចំនុចខ្សោយនៃ ការងារផលិតកម្ម និង បសុព្យាបាល ដើម្បីធ្វើអន្តរាគមន៍ និងលើកផែនការយុទ្ធសាស្ត្រនៅកម្ពុជា។ ឆ្លងតាមការសិក្សានេះ យើងបានរកឃើញនូវចំណុចមួយចំនួនដែលត្រូវអន្តរាគមន៍ដូចជា បង្កើនសម្ថភាពមន្ត្រី នាយកដ្ឋាន និងការិយាល័យផលិតកម្ម និងបសុព្យាបាល តាមរយៈការធ្វើសមាហរន្តកម្មកម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាលក្នុងតំបន់ បង្កើនសេវាសុខភាពសត្វនៅជនបទ ការទប់ស្កាត់ជំងឺ ការកែលំអពូជ និងចំណីសត្វ ការនាំសត្វចេញ-ចូលតាមច្រកព្រំដែន និងអនាម័យសាច់សត្វ និង ទីផ្សារ។

ក្នុងគោលបំណងដើម្បីជំរុញវិស័យចិញ្ចឹមសត្វឱ្យប្រសើរឡើង គម្រោងចិញ្ចឹមសត្វក៏បានទទួលការគាំទ្រហិរញ្ញប្បទានពីសហគមន៍អឺរ៉ុបក្នុងភាពជាដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ជាមួយរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា។ ដោយមានការផ្តួចផ្តើមគម្រោង បានចូលរួមជំរុញការអនុវត្តន៍គោលនយោបាយ និងកម្មវិធីរបស់ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ដែលមានទឹកប្រាក់សរុបប្រមាណ ជាង៥លានអឺរ៉ូ មានរយៈពេល៥ឆ្នាំ ហើយបានចាប់ផ្តើមពីខែមេសា ឆ្នាំ២00៥ រហូតដល់ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១០ នៅក្នុងខេត្តគោលដៅចំនួន ៤ គឺខេត្តតាកែវ កំពង់ស្ពឺ កំពង់ឆ្នាំង និង ពោធិ៍សាត់។ គោលបំណងសំខាន់បំផុតរបស់គម្រោង គឺបង្កើនប្រាក់ចំណូលរបស់ប្រជាកសិករតាមរយៈការកែលំអការចិញ្ចឹមសត្វ។ ដើម្បី សម្រេចបាននូវគោលបំណងនេះ គម្រោងអន្តរាគមន៍សកម្មភាពសំខាន់ៗចំនួន ៣ គឺ ១-ការកែលំអសេវាកម្មសុខភាពសត្វ ២-ការកសាងសមត្ថភាពបច្ចេកទេសមូលដ្ឋាននៅជនបទ និង ៣-លើកស្ទួយទីផ្សារសត្វនិងសមធម៌នៃប្រាក់ចំណូល។ គម្រោងចិញ្ចឹមសត្វបានធ្វើសកម្មភាពជាច្រើន និងទទួល លទ្ធផលជាផ្លែផ្កាទៅតាមគោលដៅគួរឱ្យកត់សម្គាល់ ដែលក្នុងនោះសកម្មភាពសំខាន់ៗរួមមានៈ ការបណ្តុះបណ្តាលរំលឹកភ្នាក់ងារសុខភាពសត្វភូមិ ការបង្កាត់សិប្បនិម្មិតគោនិង ជ្រូក ការកែលំអពូជមាន់ ការថែរក្សា កូនជ្រូក ការចាក់វ៉ាក់សាំង កម្មវិធីដំណាំចំណីសត្វ ការធ្វើបង្ហាញអំពីបច្ចេកទេស ចិញ្ចឹមសត្វ ការចងក្រង ក្រុមកសិករ និងការផ្សព្វផ្សាយជាខ្សែវីដេអូនូវបច្ចេកទេសចិញ្ចឹមសត្វជូនដល់កសិករនៅខេត្តគោល ដៅទាំង៤ នៃគម្រោង។

ភ្នាក់ងារសុខភាពសត្វភូមិជាភ្នាក់ងារឯកជន ជាអ្នកដែលនៅជិតបំផុតជាមួយកសិករ ដឹងអំពីសុខទុក្ខពីកសិករ ដើរតួនាទីជាអ្នកផ្សព្វផ្សាយកសិកម្មភូមិ និងជាពិសេសផ្តល់នូវសេវាកម្មផលិតកម្ម និងបសុពេទ្យបាលជាប្រចាំដល់កសិករដើម្បីជួយកែលំអការចិញ្ចឹមសត្វ និងលើកកម្ពស់ជីវភាពរបស់ពួកគាត់។ ឆ្លើយតបទៅនឹងតួនាទីដ៏សំខាន់នេះ គម្រោងចិញ្ចឹមសត្វកម្ពុជា-សហគមន៍អឺរ៉ុប បានបណ្តុះបណ្តាលរំលឹកភ្នាក់ងារសុខភាពសត្វភូមិបានចំនួនប្រមាណ១១៥០នាក់ នៅបណ្តាខេត្តគោលដៅលើម៉ូឌុលចំនួន១៩ទាក់ទងទៅនឹង បច្ចេក-ទេសចិញ្ចឹមសត្វ និងទីផ្សារសត្វ។ ម៉ូឌុលនីមួយៗបានរៀបចំឡើងដោយឆ្លើយតបនៅនឹងស្ថានភាពសុខភាព និងការចិញ្ចឹមសត្វនៅជនបទ និងបានចូលរួមផ្តល់ជាគំនិត និងការកែលំអពីផ្នែកពាក់ព័ន្ធនានាក្នុងនោះមានមន្ត្រី សម្របសម្រួលគម្រោងមកពីនាយកដ្ឋាន និងការិយាល័យផលិតកម្ម និងបសុពេទ្យបាល ខេត្តគោលដៅ ក្រុម ការងារបច្ចេកទេសគម្រោង និងនាយកគម្រោង។ ឯកសារម៉ូឌុលនេះ បានយកទៅបង្រៀនដោយគ្រូបង្គោលនៃគម្រោង បន្ទាប់មកបានធ្វើការកែលំអឱ្យមានភាពសុក្រិតបន្ថែមទៀត បន្ទាប់ពីបានបង្រៀន និងអនុវត្ត ផ្ទាល់ដោយភ្នាក់ងារសុខភាពសត្វភូមិ។ ទន្ទឹមនឹងនេះដែរ គម្រោងបានរៀបចំនូវសៀវភៅបច្ចេទេសខ្នាតតូច នេះឡើងដើម្បីផលប្រយោជន៍បន្ថែមទៀត សម្រាប់ភ្នាក់ងារសុខភាពសត្វភូមិដែលទទួលការបណ្តុះបណ្តាលរំលឹកហើយ។

ដើម្បីឆ្លើយតបនឹងតម្រូវការមិនចេះឈប់ឈរក្នុងការពង្រឹងសមត្ថភាព បង្កើនការយល់ដឹង ក៏ដូចជាចែករំលែកបទពិសោធន៍ និងជាផលប្រយោជន៍យូរអង្វែងសម្រាប់ភ្នាក់ងារសុខភាពសត្វភូមិ កសិករ ភ្នាក់ងារផ្តល់សេវាកម្មបសុពេទ្យផ្សេងៗទៀត ហើយនិងជាឯកសារសិក្សាផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេសមូលដ្ឋាន ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ សហការជាមួយគម្រោងចិញ្ចឹមសត្វកម្ពុជា-សហគមន៍អឺរ៉ុប និងបណ្តាផ្នែកពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត ធ្វើការចងក្រងសៀវភៅខ្នាតតូចនេះ ក្នុងគោលបំណងរួមចំណែកលើកកម្ពស់ជីវភាពប្រជាកសិករ សុវត្ថិភាពស្បៀង និងកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រស្របទៅតាមកម្មវិធី និងគោលនយោបាយរបស់ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ក៏ដូចជាគោលនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល។

ធ្វើនៅរាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ២២ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១០

រ ដ្ឋ ម ន្ត្រី

ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ

អង្កេតតាមដានជំងឺសត្វ នៅតាមមូលដ្ឋាន

ឧបត្ថម្ភដោយ:

គម្រោងចិញ្ចឹមសត្វកម្ពុជា
សហគមន៍អឺរ៉ុប

សហគមន៍អឺរ៉ុប

អង្គការស្បៀង និងកសិកម្ម
នៃអង្គការសហប្រជាជាតិ

មាតិកា

ទំព័រ

១. សេចក្តីផ្តើម ៣

១-១- អ្វីទៅដែលហៅថាការអង្កេតតាមដានជំងឺ? ៣

១-២- គោលបំណងនៃការអង្កេតតាមដានជំងឺ ៣

១-៣- ការផ្ទុះជំងឺ និងការឆ្លងរាតត្បាត ៤

១-៤- ជំងឺឆ្លងដែន ៥

១-៥- ឥទ្ធិពលរបស់ជំងឺឆ្លងរាតត្បាត ៥

១-៦- ជំងឺដែលត្រូវធ្វើការអង្កេតតាមដាន ៦

១-៧- ជំងឺស្ថិតក្រោមការអង្កេតតាមដាននៅកម្ពុជា ៧

១-៨- ជំងឺស្ថិតក្នុងការតាមដានពិសេសនៅប្រទេសកម្ពុជា ៨

២. ការអនុវត្តន៍លើការអង្កេតតាមដានជំងឺរបស់ភ្នាក់ងារសុខភាពសត្វភូមិ ៨

២-១- មូលដ្ឋានគ្រឹះនៃការអង្កេតជំងឺ ៨

២-២- ការអង្កេតតាមដានជំងឺ ១០

២-៣- ការស្លាប់ដោយមិនដឹងមូលហេតុ ១២

២-៤- តួនាទីរបស់ភ្នាក់ងារសុខភាពភូមិក្នុងការតាមដានជំងឺ ១៣

២-៥- ការចាត់វិធានការណ៍ជាបន្ទាន់ ១៤

៣. ប្រព័ន្ធព័ត៌មាន ២៤

៣-១- អ្វីទៅជាប្រពន្ធ័ព័តិមាន? ២៤

៣-២- ហេតុអ្វីបានជាគេត្រូវការប្រព័ន្ធព័តិមាន? ២៥

៣-៣- ព័តិមាននៅថ្នាក់ភូមិ ២៦

៣-៤- ព័តិមាននៅថ្នាក់ស្រុក ២៧

៣-៥- ព័ត៌មាននៅថ្នាក់ខេត្ត ២៨
៣-៦- ព័ត៌មាននៅថ្នាក់ជាតិ ២៨
៣-៧- ប្រពន្ធ័ព័ត៌មាននៅថ្នាក់អន្តរជាតិ ៣១
៣-៨- ប្រពន្ធ័ព័ត៌មាន(ផ្លូវកាត់) ៣២

៤. ការអង្កេតតាមដាន + ប្រព័ន្ធព័ត៌មាន = ការទទួលខុសត្រូវ ៣៤
៤-១- មូលដ្ឋានគ្រឹះ ៣៤
៤-២- អ្នកណាជាអ្នកចាត់វិធានការណ៍? ៣៤
៤-៣- តើមានសកម្មភាពអ្វីខ្លះ? ៣៥

៥. បញ្ហាដែលធ្លាក់ចារសុខភាពសត្វតូមិប្រឈមមុខក្នុងពេលអនុវត្តការ អង្កេតតាម ដាន/រាយការណ៍ ៤១
៥-១- ខ្វះការរាយការណ៍ ៤១
៥-២- ការអង្កេតតាមដាន/របាយការណ៍ដែលប្រសើរ ៤៥

៦. ការរំលឹកពីជម្ងឺមួយចំនួន ដែលត្រូវប្រកាសជូនដំណឹង ៤៨
៦-១- ជំងឺផ្តាសាយបក្សី ៤៨
៦-២- ជំងឺអុតក្តាម ៥០
៦-៣- ជំងឺសារទឹក ៥៣
៣-៤- ជំងឺប៉េស្តជ្រូក ៥៤
៣-៥- ជំងឺញ៉ូវកាស ឬដង្កោ ៥៦

អង្កេតតាមដានជំងឺសត្វនៅតាមមូលដ្ឋាន

១. សេចក្ដីផ្ដើម

១.១. អ្វីទៅដែលហៅថាការអង្កេតតាមដានជំងឺ?

ការអង្កេតតាមដានជំងឺគឺជា :

- ការតាមដាននូវ ការផ្ទុះ និងការរាតត្បាតនៃជំងឺសត្វ មានន័យថាជាការកំណត់បញ្ជាក់ពីប្រភេទជំងឺ និង ការទទួលបាននូវភាពច្បាស់លាស់ស្ដីពីដំណើរការរាតត្បាតជំងឺនៅថ្នាក់ស្រុក ខេត្ត ឬ ប្រទេស
- ព្រមទាំងរាយការណ៍ពីករណីជំងឺសត្វ ដូចជាការជូនដំណឹងដល់អ្នកដែលពាក់ព័ន្ធក្នុងវិស័យផលិតកម្ម និង បសុព្យាបាល ។

ការធ្វើរោគវិនិច្ឆ័យជំងឺរាតត្បាតបានត្រឹមត្រូវ និង ការជូនដំណឹងដល់ពេទ្យសត្វស្រុក គឺត្រូវចាប់ផ្ដើមចេញពីការអង្កេតតាមដានច្បាស់លាស់ពីថ្នាក់មូលដ្ឋាន

១.២. គោលបំណងនៃការអង្កេតតាមដានជំងឺ

ការអង្កេតតាមដានជំងឺមានគោលបំណងសំខាន់គឺ :

- ធ្វើឱ្យគេដឹងទាន់ពេលវេលាពីសភាពជំងឺឆ្លងរាតត្បាត (ការផ្ទុះឡើងនូវជំងឺ)
- តាមរយៈកិច្ចការនេះអាចឱ្យគេបញ្ឈប់ និង កម្ចាត់ជំងឺបានមុនពេលវាធ្វើការរាតត្បាតបន្ត
- ការរាតត្បាតរបស់ជំងឺអាចត្រូវបានគេបញ្ឈប់តាមរយៈ ការដុត ឬកប់សាកសពសត្វ សម្លាប់សត្វឈឺ បង្ខាំង ការចាក់ថ្នាំការពារ ឬការព្យាបាលត្រឹមត្រូវ ។

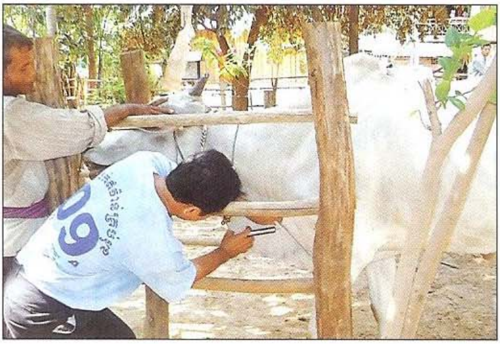

ការចាក់វ៉ាក់សាំងជំងឺអុតក្តាមនៅភូមិ ដែលនៅជិតតំបន់ផ្ទុះជំងឺ អាចឱ្យគេបញ្ឈប់បាននូវការរាតត្បាត របស់ជំងឺ

១.៣. ការផ្ទុះជំងឺ និងការឆ្លងរាតត្បាត

១.៣.១. ការផ្ទុះជំងឺឆ្លង

ការផ្ទុះជំងឺគឺជាកត្តាដែលធ្វើឱ្យសត្វឈឺ ឬស្លាប់កើនឡើងភ្លាមៗ ។

១.៣.២. ការឆ្លងរាតត្បាត

ការឆ្លងរាតត្បាតគឺជាការផ្ទុះឡើងនូវជំងឺឆ្លងរាតត្បាត ដែល:

- រាតត្បាតយ៉ាងឆាប់រហ័សលើសត្វជាច្រើននៅក្នុងកសិដ្ឋាន ឬភូមិ ហើយសត្វចាប់ផ្តើមឈឺក្នុងរយៈពេល ខ្លី (១-២ ថ្ងៃ)
- រាតត្បាតយ៉ាងទូលំទូលាយ ដោយជំងឺចាប់ផ្តើមរាតត្បាត យ៉ាងរហ័សពីភូមិមួយទៅភូមិមួយ ពីខេត្តមួយទៅខេត្តមួយ ឬ ពីប្រទេសមួយទៅប្រទេសមួយ ។

ការប៉ះពាល់ផ្ទាល់រវាងសត្វជាច្រើន តាមរយៈការធ្វើដំណើរគឺជាកត្តាជួយសំរួលដល់ការសាយភាយនូវមេរោគជំងឺឆ្លងរាតត្បាត